Autor Guste Santini
Subota, 11 Prosinac 2010 17:43

Manifestira se putem usporavanja gospodarskog razvoja uslijed dotoka značajnih, neprobavljivih za nacionalno gospodarstvo, financijskih sredstava iz inozemstva. Identificirana je u Nizozemskoj sredinom druge polovine prošlog stoljeća pa je tako i dobila ime. Naime, otkrivene naftne rezerve i njihova ekploatacija uzrokovana eksplozijom cijena, uslijed prve naftne krize, rezultirao je snažnim prilivom deviza što je, potom, poremetilo odnos ponude i potražnje u pravcu dramatično povećane ponude deviza. Centralna banka je intervenirala ali intervencija nije mogla zaustaviti aprecijaciju guldena u odnosu na ostale konvertibilne valute toga vremena. Aprecijacija nacionalne valute smanjivala je konkurentnost nizozemskog gospodarstva kako na inozemnom tako i na domaćem tržištu.

Nizozemska bolest nije samo nizozemska. Mnoge zemlje koje raspolažu određenom prednosti mogu oboliti od te bolesti.

Tu je bolest imalo i španjolsko gospodarstvo nakon otkriuća Amerike kada su prema Španjolskoj „tekle rijeke“ srebra i zlata iz južnoameričkih rudnika. Grozni postupci, kako bi se povećala eksploatacija rudnka, od strane šanjolskih osvajača bili su tako „vračeni“ putem epidemije. Naime, količina dopremljenog srebra je bila tako značajna da je uzrokovala inflaciju u cijeloj Europi, koju neki autori smatraju bitnim čimbenikom dinamizranja do tada još nejake manufakturne proizvodnje, s jedne strane, i, s druge strane, gle čuda! upravo je Nizozemska, koja se je borila za nezavisnost od španjolske krune, a što je usmjerilo značajne količine upravo u Nizozemsku, nakon mediteranskog bazena, postala „srce“ svjetskog gospodarstva sve do druge polovine XVIII stoljeća kada primat preuzima Engleska. Španjolska je „zahvaljujući“ južnoameričkom srebru postala zemlja potrošač umjesto značajne gospodarske sile toga vremena. Do dana današnjeg Šanjolska nije dosegla razinu relativne razvijenosti, u odnosu na druge zemlje istog razdoblja, što pokazuje kako je to razarajuća bolest ukoliko bolest postane kronična.

Norveška je vrlo učinkovito, jedino moguće, pristupila liječenju iste bolesti. Ona je naprosto prihode od nafte usmjerila u posebni fond koji je potom kao institucionalni investitor ulagao prikupljena sredstva u imovinu, prihvatljivog rizka, od koje se je očekivo primjeren dohodak. Norveška je naprosto prihode od nafe kako bi rekli računovođe vodila vanbilancčno. Neke zemlje izvoznice nafte također dio prihoda ulažu kao nizozemci ali se kod tih zemalja više radi o ulozima viškova, nepotrošenog dijela prihoda, nego o strategiji liječenja nizozemske bolesti.

One su isključi li se rudna renta nerazvijene zemlje. Rusije je također u vrijeme Putina uspostavila fond nakon što je vratila svoje dugove prema inozemstvu koje je kreativno stvarao Jeljcin.

Međutim, politika također može jedno vrijeme uzrokovati takvu bolest. Kao pozitivni slučaj navest ćemo Kinu, a negativni pogodite koga ---------- Hrvatsku.

Kina je već danas gospodarsko čudo. Njezine dugoročne stope rasta naprosto šokiraju. Zemlja koja raspolaže sa polovinom BDP-a deviznih rezervi, te koja ima stopu bruto investicija od također polovine BDP-a ima snagu tektonskog poremećaja. Kinezi kao civiliziran i mudar narod, tisućljećima, je taj cunami, enregiju, usmjerio u pravcu ubrzanja razvoja. Nije Kina zemlja koja proizvodi dobra niske dodane vrijednosti, kako se to danas popularno zove, već je Kina vodeća u mnogim sofisticiranim tehnologijama ili to upravo postaje. Uvijek iznosim namjeru Kine da do 2025. Godine započne ekonomsku eksploataciju Mjeseca. Zadivljujuće! Kina ima grdnih problema s viškom na tekućem računu platne bilance. Ona je najveći svjetski vjerovnik usprkos činjenici da je još uvijek na razini prosječne razvijenosti svijeta gledajući per capita. S jedne strane, kinezi moraju financirati zemlje uvoznice njihovim roba, prvenstveno SAD, i, s druge strane, moraju sačuvati vrijednost svojih deviza, imovine, koliko je to moguće uz dodatno ograničenje da plasiranje tako ogromne mase sredstva ne bi bila proglašena i potom osuđena kao „imperijalistička politika“ prema razvijenim zemljama. Naprosto se radi o 2.500.000.000.000 dolara što je kvantiteta i kvaliteta sama po sebi. Stoga i ne čudi da su kinezi snažno podržali akciju spašavanja eura čime su dodatno poboljšali ionako dobar položaj u ovom globalnom, nepravednom, svijetu. O kineskom gospodarstvu sam na ovim stranicama više puta pisao pa zainteresirane upućujem na to.

Razlog zašto pišem o nizozemskoj bolesti je, jasno, Hrvatska. Mi smo se ne tako davno divili sami sebi kako smo učinkovito gospodarstvo koje grabi dugim i sigurnim koracima u društvo razvijenih zemalja; u obitelj Europske unije. Danas znamo da tome nije tako. Nadalje, želim naglasiti da je stanje u hrvatskom gospodarstvu gore nego što to građani imaju priliku putem javnih sredstava priopćavanja čuti. O tome ja na ovim stranicama nebrojno puta pisano zbog čega sam i objavio svoj rad „Refleksije jednoga Turanjca“.

Hrvatska se nije u svojoj kratkoj povijesti „borila“ da amortizira višak zbog nekog prirodnog bogatstva kao što je to slučaj sa Nizozemskom ili Norveškom. Nismo bili ni učinkoviti kao što je to Kina. Mi smo „otkrili“ mogućnost koju nisu mogli ni alkemičari. Mi smo otrili kako putem papira stvarati zlato. Dobro ako ne baš zlato ono marke, dolare, danas euro, itd. Mi smo se naprosto zaduživali i tako stvarali obilje deviza na strani ponude što je uzrokovalo nizozemsku bolest. Tome smo pridodatli prodaju bivšeg društvenog vlasništava čime smo ušli u slavni klub

istočnoeuropskih zemalja koje su kao i mi restaurirale kapitalizam na brutalan način. Nisu sve zemlje bile maćehe svojim budućim generacijama. Spmenimo Sloveniju i Poljsku. Prve simptome nizozemske bolesti prikazivali smo kao snagu hrvatskog gospdarstva. Pri tome smo zaboravili objasniti zbog čega se destruira nacionalno gospodarstvo (učinci nizozemske bolesti). Sada kada je nizozemska bolest u uznapredovaloj fazi i kad „alkemija“ ne daje očekivane rezultate – čekamo - čudo. Na žalost obično umjesto čuda dođe čudovište koje kao i svaka druga neman dodatno destruira i pojačava postojeću bolest. Tako nizozemska bolest nije samo destruirala hrvatsko gospodarstvo već je formiran, od strane vjerovnika, negativan fond od 45 milijardi eura što je gotovo trećina Norveškog fonda. Razlika je u predznaku: Norveška +, Hrvatska -.

Komparativna prednost Hrvatske,od Boga dana, **je more**, potencijal glede turizma, **zemljopi sni položaj**
, glede transporta,
termane vode
, glede zdravstvenog turizma i moguće organizacije primjerenijeg života građanima treće životne dobi (kako u preventivnom tako i u kurativnom pogledu),
čista voda
, ...,
mogla bi biti pretpostavka bar elementima nizozemske bolesti.
Tada bi se pred hrvatsku vlasti postavio zahtjev kako rentu temeljenu na komparativnim prestovima „oduzeti poduzetnicima“ i sačuvati budućim generacijama. Međutim, mi smo te reurse zapostavili jer nam je preraspodjela sredstava bila značajnija u odnosu na korištenje nacionalnih resursa.

Zaključno u ovom globaliziranom svijetu sve zemlje koje ostvaruju kronične deficite na tekućem računu imaju simptome nizozemske bolesti. SAD svojom politikom jeftinog dolara svakako je najznačajniji ali ne i jedini slučaj. Činjenica da proizvodnja roba seli u jugositočnu Aziju dokaz je da se radi o globalnoj epidemiji.